

BABALARIN GEBELİK DOĞUM VE DOĞUM SONU SÜRECİNE KATILIMLARININ EŞLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ayla BERKİTEN

Kocaeli Üniversitesi
Kocaeli Sağlık Yüksekokulu

Bir zamanlar basitçe bekleme zamanı olarak kabul edilen gebelik, günümüzde önemli fiziksel duygusal ve sosyal stres dönemi olarak tanımlanmaktadır.

Ebeveyn olma eşlerin gebeliğe karar vermeleri ile başlayıp, yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bu süreçte her iki cinsiyetin de önemli görevleri vardır. Özellikle baba adayları gebelik, doğum ve doğum sonu sürecine katılıp eşleri ile bu anları paylaşmalıdırlar. Babanın gebelik ve doğum sürecinde aktif rol alması anne ve bebek sağlığı açısından oldukça önemlidir. Yapılan çalışmalar babaların doğum anında anne yanında olmasının eylemdeki riski ve hatta ileride bebek sağlığı ile ilgili problemlerin azaldığını göstermektedir.

Gebelik, doğum ve doğum sonu sürece katılımı etkileyen faktörlerin başında kültürel değerler gelmektedir. Bazı kültürlerde babanın katılımı fazla iken, bazı kültürlerde de babanın katılımı oldukça azdır. Ebeveyne geçişi hızlandıran en önemli faktörlerden biri de doğum öncesi alınan eğitimidir. Tüm dünyada eğitim programları gittikçe artmaktadır. Bu artışla birlikte grup eğitimini destekleyen prenatal sınıflar hazırlanmıştır. Bu sınıflarda eğitilen babaların gebelik, doğum ve doğum sonu sürece katılımının daha fazla olduğu görülmüştür.

Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireleri antenatal eğitimlerinde baba adaylarının da kapsayan eğitim planlamalıdırlar. Ayrıca antenatal sınıfların sayısı artırılarak tüm ebeveyn adaylarının bu sürece hazırlanmalarına yardım edilmelidir.

Çalışmamız babaların gebelik, doğum ve doğum sonu sürecine katılımını etkileyen faktörleri belirlemek, bu süreçte babanın adaptasyon gereksinimlerini saptamak ve annelerin bu adaptasyon hakkında düşüncelerini öğrenmek amacıyla kalitatif ve kantitatif yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Kalitatif aşamada, bireysel derinlemesine görüşme yöntemleri kullanılmıştır. Kantitatif aşamada ise karşılaştırılmalı ve tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir.

Çalışmamız Kocaeli ilinde, Kocaeli SSK Hastanesi, İzmit Devlet Hastanesi ve Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Kadın Doğum polikliniklerine başvuran anne ve baba adayları ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmayı gerçekleştireceğimiz kurumlardan izin alındıktan sonra 28. gestasyon haftasında primipar ve multipar 20 - 30 yaşları arasında, normotansif anne adayları ve onların eşleri örnekler grubumuzu oluşturmuştur.

Veriler anne ve baba adayları için ayrı ayrı hazırlanan anket formları ile toplanmış, 10 vak'a ile pilot çalışma yapılmış sorularda düzenleme yapıldıktan sonra bireysel derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Uygun ebeveynlerin izni alınarak anne adayları ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler için uygun ortam seçilmiş, ayrıca kayıt cihazına kaydedilmiştir. Daha sonrada aynı işlem baba adayları için tekrarlanılmıştır.

Muhtemel doğum tarihleri alınan gebelerin doğumları telefonla öğrenildikten sonra aynı vak'alara kontrol esnasında ya da evlerinde görüşmeler yapılarak sonuçlar kayıt cihazına kaydedilmiştir.

Bilgi toplama aşamasından sonra tüm kayıtlar görüşme formuna kaydedilmiştir. Sonuçlar kalitatif ve kantitatif olarak değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda, anne ve baba adaylarının gebelik, doğum ve doğum sonu sürecine adaptasyonlarının farklı olduğu görülmüştür. Anneler ebeveynliğe gebelik ile başlarken babalar doğum ile başlamaktadırlar. Ebeveynlerin öğrenim durumları ile ebeveynliğe başlama zamanı arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Ailelerin ebeveynliğe hazırlığında kendi ailelerinin önemli ölçüde yardım ettikleri görülmüştür. Adayların doğuma hazırlıkta kitap okudukları baba adaylarının ise çoğunluğunun doğum ile ilgili kitap okumadıkları bulunmuştur.

Anne adayları doğum eyleminde en çok eşlerinin bulunmasını isterlerken, baba adayları da eşlerinin yanında olmayı tercih etmektedirler. Baba adaylarının ayrıca öğrenim durumları arttıkça doğum eylemine katılmak istedikleri ortaya çıkmıştır. Anne adaylarına doğum eyleminde en önemli destek kaynağının eşleri olduğu bir gerçektir. Sağlık kurumlarında politikalar, doğuma katılıma izin vermemektedirler.

Baba adaylarının gebelik, doğum ve doğum sonu sürecinde rol ve sorumluluklarını algılamaları yaş, evlilik tipi, meslek, ekonomik düzey, çocuk sayısı gibi değişkenlere bağlı olmadığı, öğrenim durumunun ise doğum eylemine katılımında önemli bir faktör olduğu belirlenmiştir. Babaların eğitim durumu arttıkça doğum eylemine katılmak istedikleri görülmüştür.

Babaların doğum sonu dönemde bebeğin bezinin değiştirilmesi, banyosu beslenmesi ve ağladığında onunla ilgileme gibi aktivitelere katılmadıkları gözlenmiştir.

Babaların giderek gebelik, doğum ve doğum sonu süreçte katılımları artırılmalı, prenatal hazırlık sınıfları ülkemizde yaygın hale getirilmelidir. Sağlıklı ve mutlu bir nesle sahip olmak için babaların katılımları ülke politikaları ile yaygınlaştırılmalıdır.